

Назаренко И.Н.

Сумской национальный аграрный университет

АНАЛИЗ МОНЕТАРНОГО И ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДОВ К ФОРМИРОВАНИЮ ПРИБАВОЧНОЙ СТОИМОСТИ

Аннотация

В статье исследованы вопросы особенностей формирования дополнительной стоимости. Проанализированы особенности политической и физической экономики. Приведен анализ основных аспектов теории формирования прибавочной стоимости с позиции марксистской и физической экономики. Определены кардинальные различия двух подходов по исследуемому вопросу. Предложено соответствующие предложения относительно применения положений формирования прибавочной стоимости с позиции физического (энергетического) подхода с учетом условий рыночной экономики.

Ключевые слова: стоимость, абсолютная стоимость, относительная стоимость, прибавочная стоимость, энергия, капитал, труд, физическая экономика.

Nazarenko I.M.

Sumy National Agrarian University

THE ANALYSIS OF MONETARY AND ENERGY APPROACHES TO THE FORMATION OF SURPLUS VALUE

Summary

The article deals with the surplus value formation. It is analysed the features of the political and physical economy. It is given the analysis of the main aspects of theory of surplus value formation according to physical economy and Marxist. It is designated the fundamental differences between two ways of studying questions. It's suggested an appropriate proposals for using the surplus value formation according to physical (energy) approach, taking into account market conditions.

Keywords: value, absolute value, relative value, additional value, energy, capital, labor, physical economy.

УДК 330.837

ІНСТИТУТИ ТА ЇХ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Новікова Н.О.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень
Національної академії наук України

Досліджено теоретичні питання щодо використання інструментарію інституціональної теорії в розвитку економіки: проведено аналіз поняття – інститут: його змісту в роботах різних авторів і шкіл, доведено доцільність його використання цього в системі економічних відносин як на рівні державі, так і окремого суб'єкта господарювання

Ключові слова: інститут, інституціоналізм, система правил, роль, функції

Постановка проблеми. Особливість трансформаційної економіки України полягає в тому, що відбуваються радикальні інституціональні зміни в системі економічних, політичних, правових, соціальних відносин, проте структурні процеси у суспільстві і економіці у значній мірі є некерованими і неконтрольованими, напрямки інституціональних змін не визначені і не обґрунтовані.

Учені усе більшою мірою обертають свій погляд на теорії інституціонального напрямку, які разом з економічними методами дослідження застосовують історичний, соціологічний, правовий, політологічний інструментарій. Незважаючи на розбіжності у методологічних підходах для усіх досліджень цього напрямку є характерним надання вагомого значення теорії інститутів, аналізу інституціонального середовища, впливу інститутів на ефективність використання ресурсів і забезпечення економічного зростання.

З думки В. Вишневського та В. Дементьєва: «використовуючи інструментарій інституціональної теорії, слід досліджувати... особливості цього по-

рядку, тобто специфіку структурованих взаємодій між людьми, які сформувалися на основі інститутів-правил з властивими їм механізмами примусами [1, с. 43].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теоретико-методологічному плані питання значення, змісту, функцій категорії інститут, як первісної ланки теорії інституціоналізму, децю різняться і розглядаються в роботах як зарубіжних, так і вітчизняних економістів.

Категорія інститут є одним з центральних в роботах таких видатних зарубіжних економістів як Дж. Ролз, Т. Веблен, Дж. Коммонс, У. Мітчелл, Д. Норт, Е. Фуруботн, Р. Ріхтер, Р. Коуз, Б. Шаванс, О. Вільямсон, Д. Найт, Й. Шумпетер, інших.

Особливості інституційних чинників економічного розвитку України досліджуються багатьма вітчизняними науковцями: О. Амоша, І. Булеєв, В. Вишневський, В. Геєць, В. Голян, В. Дементьєв, Т. Гойдала, Ю. Кіндзерський, Ю. Коваленко, Т. Мірошник, Д. Павлов, Ю. Петруня, А. Чухно, інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Відповідно теорії інституціоналізму категорія інститут, економічний, соціальний, соціально-економічний інститут трактується багатозначно. За кожним з трактувань розглядається певний зміст, мета та розуміння ролі, яку інститут грає в дослідженні економічних систем. Питання про суперечливе різноманіття в його розумінні, в співвідношенні і зв'язку один з одним, з перебігом економічної думки, з реальними процесами в економіці залишається відкритим і вимагає свого подальшого рішення.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз поняття інститут в працях зарубіжних науковців для адаптації їх до реалій української економіки.

Виклад основного матеріалу. Поняття інституту було запозичене економістами з соціальних наук, зокрема з соціології, де інститутом називається сукупність ролей і статусів, призначених для задоволення певної потреби [2].

Так, категорія інститут є одним з центральних в роботі Дж. Ролза «Теорія справедливості». «Під інститутами я розумітиму публічну систему правил, які визначають посаду і положення з відповідними правами і обов'язками, владою і недоторканістю, тощо. Ці правила специфікують певні форми дій в якості дозволених, а інші в якості заборонених, і по них же карають одні дії і захищають інші, коли відбувається насильство. В якості прикладів, або загальніших соціальних практик, ми можемо привести ігри, ритуали, суди і парламенти, ринки і системи власності» [3].

Основоположник теорії інституціональної економіки – Т. Веблен, всяку соціальну спільноту розглядав як виробничий або економічний механізм, структура якого складається з соціально-економічних інститутів [4, с. 201-202]. У цій роботі ученим уперше запропоновано поняття інституту, із його точки зору: інститут – це, по суті, поширений образ думки в тому, що стосується окремих відносин між суспільством і особою і окремих виконуваних ними функцій; і система життя суспільства, яке складається з сукупності діючих в певний час або у будь-який момент розвитку якого завгодно суспільства, може з психологічного боку бути охарактеризована у загальних рисах як переважаюча духовна позиція або поширене уявлення про спосіб життя в суспільстві.

Інакше кажучи, інститут – це:

- поширений образ думки про те, що стосується окремих відносин між суспільством і особою, і окремих виконуваних ними функцій;
- звичний образ думки, керуючись яким живуть люди;
- звичні способи здійснення процесу громадського життя у зв'язку з матеріальним оточенням, в якому живе суспільство;
- прийнята нині система громадського життя;
- переважаюча духовна позиція, або теорія способу життя.

Інший основоположник інституціоналізму Дж. Коммонс визначав інститут таким чином: інститут – колективна дія з контролю, звільнення і розширення індивідуальної дії. Він дав наступну характеристику взаємин між індивідами та інститутами: Індивіди відбивають у своїх діях форми інститутів, точно, як інститути є результатом індивідуальних переконань і дій [5].

Класик інституціоналізму – У. Мітчелл, зв'язуючи цикли ділової активності з існуючими в суспільстві інститутами, стверджував, що стандартизація поведінки, яка обумовлена інститутами, на макрорівні дозволяє побачити регулярність ди-

наміки економіки в цілому, тобто. побачити ці цикли. З точки зору У. Мітчелла, цикли пов'язані з динамічною природою будь-якої економіки. Вони засновані не на рівноважних станах системи, а на взаємодії технологічних сил, що викликають зміни, і інституціональних чинниках, що обмежують ці зміни і задають стабільну соціальну структуру [6].

Учений дає наступне визначення інститутам: інститути – пануючі, і вкрай стандартизовані громадські звички [7].

У рамках сучасного інституціоналізму найбільш поширеними є трактування інститутів, запропоновані Д. Нортот: інститути – це правила, механізми, що забезпечують їх виконання, і норми поведінки, яка структурує взаємодії, що повторюються, між людьми [8, с. 73]. Автор дає інше поширене трактування: інститути – це «правила гри» в суспільстві, або, виражаючись формальніше, створені людиною обмежувальні рамки, які організують взаємини між людьми (політичні, економічні і соціальні). Вони включають неформальні обмеження (санкції, табу, звичаї, традиції і норми поведінки) і формальні правила (конституції, закони, права власності), а також механізми, що забезпечують їх виконання» [9].

Інститути регулюють доступ до законного використання рідкісних і цінних ресурсів, а також визначають принципи цього доступу. Вони визначають, в чому полягають і яким чином повинні утілюватися в життя ті або інші інтереси, враховуючи той факт, що сама рідкість цих ресурсів, обумовлюючи трудність доступу, до них складає основу для суперництва і навіть конфліктів у боротьбі за володіння ними. Інститути регулюють (структурують і закріплюють як суспільно визнані практики) подібну боротьбу різних інтересів [8].

Е. Фуруботн і Р. Ріхтер розуміють під інститутами систему норм, що детально «прописує» дії економічних агентів за допомогою таких складових як формальні і неформальні обмеження та можливості застосування санкцій у разі відхилення від них. З погляду вчених, роль інститутів є вирішальною для економічного розвитку, тому що сморід є регуляторами не тільки у господарській, а й у соціальній сфері [10].

Р. Коуз підкреслює, що сутність діяльності будь-якого уряду полягає у виборі соціальних інститутів, які виконують функції економічної системи. Наприклад, коли влада запроваджує або ліквідує урядові агенції, змінює закони про відповідальність, запроваджує ліцензійний режим, націоналізує або приватизує галузі тощо [11].

Б. Шаванс пропонує таке трирівневе бачення структури інститутів у залежності від їхньої ваги у життєдіяльності суспільства:

- перший рівень: мова, етика, релігія, сім'я, гроші, власність;
- другий рівень: соціальні умови, звичаї, рутини, правові норми, внутрішні правила організації, контракти, конституції, суспільні устрої;
- третій рівень: ієрархії, асоціації, фірми, професійні союзи, організації підприємців, церкви, університети, держави, політичні партії, уряди, адміністративні апарати, міжнародні організації та угоди [12].

У рамках «нової інституціональної економіки» О. Вільямсон сформував відмінну від представлені раніше точку зору на економічну природу інституту. Він інститути розглядав як механізми управління контрактними відносинами. Тому найважливішими економічними інститутами є фірми, ринки і контракти відносин [13]. Такий підхід концентрує основну увагу на рівні опосередкованих інститутами окремих трансакцій і проблемами їх мінімізації.

Д. Найт розглядає під інститутами набір правил, за допомогою яких певним чином встановлюються взаємини в суспільстві [14]. Знання цих правил і їх дотримання потрібне і має бути спрямоване на забезпечення розподілу, узгодження і координування форм діяльності між усіма членами суспільства.

Нарешті, згідно з «новим» інституціоналізмом, головними чинниками інституціонального розвитку виступають інноваційна діяльність підприємців та інших активних членів суспільства (Й. Шумпетер) і науково-технологічний прогрес.

Отже, поняття інституту в економічній теорії розглядається з різних точок зору [15]:

1) інститути визначаються як «правила ігри», які структурують поведінку організацій та індивідів в економіці;

2) інститути можуть бути представлені як культурні норми, віра, менталітет;

3) інститутами можна назвати організаційні структури, наприклад, фінансові інститути – банки, кредитні установи.

Основне призначення інститутів – підтримувати порядок і зменшити ризики, властиві обміну. Вони забезпечують передбачуваність поведінки людей, дозволяють їм економити розумові зусилля: вивчивши правила, люди можуть пристосуватися до зовнішнього середовища, не намагаючись його осмислити. Інститути створюються для вирішення проблем, що виникають при взаємодії людей, що повторюються. Вони повинні не тільки розв'язати проблему, але і мінімізувати ресурси, що витрачаються на це.

Дослідження Світового банку, присвячені актуальним теоретичним і практичним проблемам розвитку інститутів у розвитку економіки (доповіді 1997, 2002 рр.), ставлять своїм завданням виявлення ролі інститутів і підтримці зростання економіки, стимулюванні цього зростання, створення ефективно діючих інститутів, які б забезпечували ефективне використання і розвиток наявних ресурсів та активів. Наголос робиться на значенні інститутів порівняно з економічною політикою, відзначається, що лише гарної політики недостатньо, і вказується, що проблеми зростання економіки і подолання бідності реально вирішуються з розвитком інститутів. До важливих напрямів інституціональної модернізації національних економік, у т.ч. для України, належать: 1. Створення взаємодоповнюючої комплексної системи інститутів, бо вплив кожного з них визначається наявністю «підтримуючих» інститутів, а також ступенем корумпованості влади. Тому порівняно з розвиненими країнами, що відзначаються розгалуженою системою інститутів, в слаборозвинених і трансформаційних країнах такі цілі не вдається досягнути швидко; 2. максимальне використання переваг місцевих умов (від соціальних норм до географічних особливостей), що мають вирішальне значення при рівності показників доходу, для чого необхідно використовувати модернізаційний експериментальний підхід; 3. зв'язок учасників ринків повинний розвиватись на основі внутрішніх інформаційних потоків і прозорих торгових відносинах, що створює попит на виникнення нових інститутів; 4. розвиток конкуренції, рівень якої впливає на ефективність існуючих інститутів, змінює мотивацію і поведінку людей, а також створює попит на нові інститути [16].

У вище приведених визначеннях основний акцент робиться на те, що інститути утворюють обмежувальні рамки для економічної і соціальної поведінки людей.

Інститути неоднорідні. Їх підрозділяють на дві великі групи – неформальні і формальні. Нефор-

мальні інститути беруться з інформації, що передається за допомогою соціальних механізмів. Неформальні правила мають вирішальне значення, коли відносини між людьми не регулюються формальними (писаними) законами. Неформальні інститути (обмеження) існують у сучасній економіці, особливо в перехідний період при недоліку правових норм або неспроможності держави забезпечити дотримання законів, неформальні інститути відіграють важливу роль в регулюванні економічної поведінки.

Виникаючи як засіб координації форм людської взаємодії, що стійко повторюються, неформальні обмеження являються:

1) продовженням, розвитком і модифікацією формальних правил;

2) соціально санкціонованими нормами поведінки;

3) внутрішніми, обов'язковими для виконання стандартами поведінки [17, с. 40].

Якщо існуючі в суспільстві етичні норми дозволяють суб'єктам економіки ґрунтуватися у своїх діях більше на довірі, ніж на можливості здійснення визначених формальним правом санкцій, то в такому суспільстві угоди носимуть регулярніший і складніший характер. Це доведено Д. Колеманом [18], який запропонував формулу щодо зіставлення міри довіри і можливих вигод і збитків від належного виконання або невиконання умов контракту.

Формальні обмеження, правила і інститути виникають, в основному, на базі вже існуючих неформальних правил і механізмів, що забезпечують їх виконання.

Формальні інститути – це писані правила, що мають відношення до економічної діяльності: Конституція, Цивільний кодекс та інші економічні кодекси, закони, укази, постанови і розпорядження державної влади. Такі правила побудовані за ієрархічним принципом. Правило вищого рівня охоплює ширший спектр економічних стосунків, чим правило нижчого рівня. Останнє спирається на правило вищого рівня і не повинне суперечити йому.

Формальні правила, як правило, специфікує держава. В той же час, усередині підприємства, наприклад, ті або інші формальні правила (права) власності можуть специфікуватися його керівництвом. Разом з формальною можлива безособова специфікація, в основі якої лежить повсякденна практика взаємодії економічних агентів, тобто гарантом виступає будь-який член групи, що помітив досконале порушення. Вона відноситься зазвичай до неформальних прав власності, існуючих як наслідки існування неформальних правил.

Формальні економічні інститути в науковій літературі розглядаються частіше всього в одному контексті з правами власності, оскільки вони «встановлюють права власності, тобто пучок прав по використанню і отриманню доходу від власності, і відчуження інших осіб від використання майна або ресурсів» [17, с. 68].

Також в економіці виділяють два типи інститутів [19]:

1. Зовнішні – встановлюють в господарській системі основні правила, що визначають зрештою її характер (наприклад, інститут власності).

2. Внутрішні – роблять можливими угоди між економічними агентами, знижують міру невизначеності і ризику і зменшують транзакційні витрати (підприємства, види договорів, платіжні і кредитні засоби, засоби накопичення).

Інститути придбавають і реалізують своє економічне значення за допомогою функцій, які вони виконують в господарському житті, в діяльності економічних агентів. Передусім, інститути обмежують

доступ до ресурсів і різноманітність варіантів їх використання, тобто виконують функцію обмеженя в завданнях ухвалення економічних рішень. Основні функції інститутів – координаційна і розподільна.

Обмежуючи можливі способи дій і лінії поведінки, або навіть пропонуючи тільки один спосіб дій, інститути також координують поведінку економічних агентів, що опинилися в ситуації, що описується умовами відповідної норми.

Опис змісту інституту, діючого в деякій ситуації, дає кожному з економічних агентів, що знаходяться в ній, знання про те, як повинен (і, швидше за все, буде) поводитися його контрагент. Виходячи зі знання, агенти можуть і формуватимуть власну лінію поведінки, враховуючи очікувані дії іншої сторони, що і означає виникнення координації в їх вчинках.

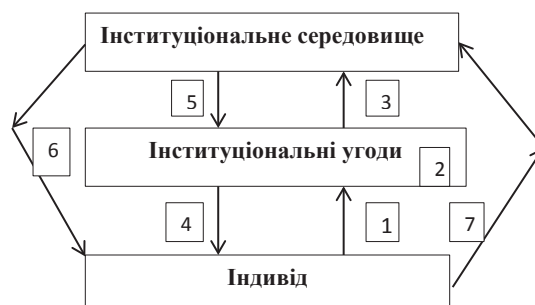
Умовою такої координації є інформованість агентів про зміст інституту, що регулює поведінку в тій або іншій ситуації. Якщо один з суб'єктів знає, як повинні поводитися при певних обставинах, а іншої немає, координація може бути порушена, внаслідок чого учасники взаємодії можуть понести непродуктивні витрати.

Виконання інститутами функції координації дій економічних агентів породжує і обумовлює виникнення координаційного ефекту. Суть якого полягає в забезпеченні економії для економічних агентів на витратах вивчення і прогнозування поведінки інших економічних агентів, з якими вони стикаються в різних ситуаціях.

Будь-який інститут, обмежуючи можливі способи дій, впливає на розподіл ресурсів економічними агентами, виконуючи розподільну функцію. На розподіл ресурсів, вигод і витрат впливають не лише ті правила, змістом яких безпосередньо є передача благ від одного агента іншому (податкове законодавство або правила визначення митних зборів тощо), але і ті, які прямо не торкаються цих питань. Так, введення складних правил видачі ліцензій на ведення певних видів підприємницької діяльності може скоротити приплив в неї початкуючих підприємців, понизити рівень конкуренції на відповідному ринку, підвищити ціни на пропоновані товари і перерозподілити грошові потоки споживачів.

Виклад поняття інституту, його співвідношення з поняттям норми, (правила), функції, а також інших загальних питань, пов'язаних з роллю інститутів в детермінації економічної поведінки, дозволяє для характеристики усієї сукупності інститутів у рамках економічної системи в цілому узяти за основу трирівневу схему аналізу, запропоновану О. [20; 21; 22], рис. 1. На рис. 1 показана взаємодія індивідів (перший рівень) та інститутів різних типів: тих, які є інституціональними угодами (другий

рівень), і тих, які є складовими інституціонального середовища (третій рівень).



де: основні зв'язки між блоками схеми, позначені цифрами: 1. Дія індивідів на інституціональні угоди. 2. Вплив інституціональних угод один на одного. 3. Вплив інституціонального середовища на інституціональні угоди. 4. Вплив інституціональних угод на індивідуальну поведінку. 5. Вплив інституціонального середовища на інституціональне середовище. 6. Вплив інституціонального середовища на індивідуальну поведінку. 7. Вплив індивіда на інституціональне середовище.

Рис. 1. Взаємодія індивідів і інститутів

Індивіди впливають на інституціональні угоди як ініціатори останніх, а також на інституціональне середовище шляхом участі у виборах законодавчих органів влади або через укладання угод, які можуть вплинути на нього. Інституціональні угоди впливають одна на одну (тому що не є рівнозначними), здійснюють вплив на індивідів (укладання угоди зобов'язує індивіда виконувати певні дії) та інституціональне середовище (угода, що приносить вигоду окремим індивідам може бути закріплена у вигляді закону). Інституціональне середовище здійснює прямиий вплив на інституціональні угоди (правила, які входять до інституціонального середовища, дозволяють або забороняють певні види угод), а також впливає на індивідів як безпосередньо (закон є обов'язковим для виконання), так і опосередковано (через інституціональні угоди).

Наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених свідчать про існування цілого ряду невирішених концептуальних проблем в області трактування поняття «інститут» і визначення одиниці аналізу при використанні різноманітних інституціональних підходів, співвідношення між інститутом і різним набором правил, взаємин між формальними і неформальними інститутами тощо.

Відповідно, для створення ефективного ринкової економіки необхідний певний набір інститутів як найважливіший чинник економічного розвитку, оскільки визначає можливості й обмеження суб'єктів господарювання на ринку.

Список літератури:

1. Вишне夫斯基 В. Инновации, институты и эволюция / В. Вишне夫斯基, В. Дементьев // Вопросы экономики. – 2010. – № 9. – С. 41-62.
2. Смелзер Н. Социология. – М., 1994. – С. 79.
3. Ролз Дж. Теория справедливости. Новосибирск, изд-во НГУ, 1995. – ISBN 5-7615-0365-4.
4. Thorstein Veblen. The Theory of Leisure Class, An Economic Study of Institutions, 1899. Торстейн Веблен. Теория праздного класса: экономическое исследование институций. Перевод с английского. Вступительная статья кандидата экономических наук С. Г. Сорокиной. Общая редакция доктора экономических наук В. В. Мотылева. – М.: 1984. // Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. – 05.10.2012. URL: <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/5890>
5. Коммонс Дж. Институциональная экономическая теория. – Institutional Economics, 1934.
6. Митчелл Уэсли К. Экономические циклы. Проблема и ее постановка. Библиотека экономистов. – М., 1930.
7. Wesley Clair Mitchel. Business Cycles, 1913.
8. Норт Д. Институты и экономический рост: историческое введение // THESIS, 1993, т. 1. – № 2. – С. 69-91.
9. Норт Д. Институциональные изменения: рамки анализа // Вопросы экономики, 1997. – № 3. – С. 6-17.
10. Фуруботн Э., Рихтер Р. Институты и экономическая теория: Достижения новой институциональной экономической теории. – СПб.: Издат. Дом СПб. Гос. Университета, 2005. – 480 с
11. Коуз Р. Фирма, рынок и право / пер. с англ. Б. Пинскера. – М.: Дело ЛТД, 1993. – 192 с. – ISBN 5-86461-133-6.

12. Шаванс Б. Типы и уровни правил в организациях, институтах и системах / Б. Шаванс // Вопросы экономики: Ежемесячный журнал. – 06/2003. – № 6. – С. 4-21.
13. Уильямсон О. Экономические институты капитализма. – Спб., 1996. – С. 48.
14. Knight J. Institutions and social conflicts. – Cambridge, 1992. – P. 3. 9 Williamson O. E. The economic institution of capitalism. – New York; London, 1985. – P. 4. 30.
15. Davis L., North D. Institutional Change and American Economic Growth: a First Step Towards a Theory of Institutional Innovation // Journal of Economic History. – 1970. – Vol. 30. № 1. – P. 131-149.
16. Світовий банк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу з: www.worldbank.org/
17. North D. C. Institutions, institutional change and economic performance. Cambridge, 1990. – P. 40.
18. Coleman J. S. Foundations of Social Theory. Cambridge, 1990. – P. 99.
19. Гутник В. Рыночные институты и трансформация российской экономики // МЭиМО, 1995. – № 7.
20. Уильямсон О. И. Экономические институты капитализма: фирмы, рынки, отношенческая контрактация / Пер. с англ. – СПб., 1996.
21. Williamson O. E. Transaction Cost Economics and Organization Theory // Industrial and Corporate Change, 1993. Vol. 2. – P. 107-156.
22. Williamson O. E. Hierarchies, markets and power in the economy: An economic perspective // Industrial and Corporate Change, 1995. – Vol. 4. № 1. – P. 21-49.

Новикова Н.А.

Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований
Национальной академии наук Украины

ИНСТИТУТЫ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ**Аннотация**

Исследованы теоретические вопросы использования инструментария институциональной теории в развитии экономики: проведен анализ понятия – институт, его содержания в работах разных авторов и школ, доказана целесообразность его использования в системе экономических отношений как на уровне государства, так и отдельного субъекта хозяйствования

Ключевые слова: институт, институционализм, система правил, роль, функции

Novikova N.A.

Institute of market problems and economics–ecological researches
National Academy of Sciences of Ukraine

INSTITUTES AND THEIR ROLE ARE IN DEVELOPMENT OF ECONOMY**Summary**

The theoretical questions of the use of tool of institutional theory are investigational in development of economy: the analysis of concept is conducted is an institute, his maintenances in works of different authors and schools, expediency of his use is well-proven in the system of economic relations both at the level of the state and separate subject of management.

Keywords: the institute, institutionalis, system of rules, role, functions.